

อิทธิพลของศาสนากับนาฏศิลป์อินเดียดั้งเดิม The Influence of Religion and Traditional Indian Dance

นนทลี รัตนพันธุ์
Nontalee Ratanapant

วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
Nakhon Ratchasima College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

ติดต่อผู้เขียน nontaleeratanapant@gmail.com

ส่งบทความ 26 มิถุนายน 2562 | แก้ไข 6 ธันวาคม 2562 | ตอรับ 19 ธันวาคม 2562 | เผยแพร่ 1 เมษายน 2563

บทคัดย่อ

นาฏศิลป์อินเดียดั้งเดิมมีความผูกพันอยู่กับคติความเชื่อและศรัทธาในศาสนาฮินดู การแสดงนาฏศิลป์จึงสะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมที่เน้นความลึกลับ ศักดิ์สิทธิ์ เช่น การระบำเพื่อบูชาเทพเจ้า การบวงสรวง เป็นต้น เนื่องจากมีความเชื่อว่าต้นกำเนิดของการฟ้อนรำมีความสัมพันธ์กับเทพ 2 องค์ในศาสนาฮินดู คือ พระศิวะและพระพรหม เพราะเป็นผู้ประทานนาฏยศาสตร์เหล่านี้มาให้แก่มวลมนุษย์ โดยมีพระศิวะเป็นผู้ให้กำเนิดเสียงไพเราะของดนตรี ผู้สร้างลีลาและจังหวะระบำอันงดงาม และพระพรหมเป็นผู้สร้างศิลปะการแสดง ส่งผลให้นาฏศิลป์อินเดียดั้งเดิมจึงมีความผูกพันกับความเชื่อและศรัทธาในศาสนาฮินดู และทำให้การแสดงนั้นสะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องทางศาสนา และพิธีกรรมตั้งแต่อดีตและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: นาฏศิลป์, อินเดีย, ศาสนา

Abstract

Traditional Indian dance is closely tied to Hindu beliefs and beliefs. The performance of the dance therefore reflects the connection with rituals that emphasize the sacred mysteries, such as dances for worshiping deities and spirits because it is believed that the origin of the dance is related to the two gods in Hinduism, namely Shiva and Brahma, because it is the one who gave these theories to humanity with Shiva producing the beautiful melodies of music the creator of the beautiful style and rhythm and Brahma is the creator of the performing arts resulting in the traditional Indian dance being attached to the belief and faith in Hinduism and made the show reflect religious affiliation, and rituals from the past and passed down to the present.

Keywords: dance, Indian, religions

■ บทนำ

“ชมพู่ทวิป” หรือ “อนุทวิปอินเดีย” เรียกกันโดยทั่วไปว่า “อินเดีย” เป็นดินแดนทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญของเอเชียใต้ เนื่องจากเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 5,000 ปี และเป็นต้นกำเนิดของศาสนา ปรัชญา นักคิดและนักเขียนมากมาย อันสื่อถึงความมั่นคง รุ่งเรือง มั่งคั่ง และความยิ่งใหญ่ในอดีต โดยมีพื้นที่ทางทิศใต้ล้อมด้วยมหาสมุทรอินเดียและเทือกเขาหิมาลัยทางทิศเหนือ ทิศตะวันตกติดกับเทือกเขาฮินดูกูช (Hindu Kush) และเทือกเขาเยไซ (Yakhai) ทางทิศตะวันออกจึงเต็มไปด้วยศิลปวัฒนธรรมอันหลากหลายที่เป็นรากฐานของหลาย ๆ ประเทศ รวมไปถึงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในด้านนาฏศิลป์ที่แต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือในแถบเอเชีย จะมีความเชื่อมโยงกับพิธีกรรม การรำรำเพื่อบวงสรวงเทพเจ้า

หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และแฝงด้วยความเชื่อทางศาสนาฮินดู ซึ่งเป็นศาสนาที่เคียงคู่กับชาวอินเดียมาอย่างช้านาน เช่น ละครโน้ะของญี่ปุ่น โขนของไทย และนาฏศิลป์อินโดนีเซีย ส่วนพม่าจะนิยมแสดงเรื่องราวมายณะและมหากาพย์ (Wikipedia, 2019)

ทั้งนี้เพราะชาวอินเดียเชื่อว่าต้นกำเนิดของการฟ้อนรำมีความสัมพันธ์กับเทพ 2 องค์ ในศาสนาฮินดู คือ พระศิวะและพระพรหม เนื่องจากเชื่อว่าเป็นผู้ประทานนาฏยศาสตร์เหล่านี้มาให้แก่มวลมนุษย์ โดยมีพระศิวะเป็นผู้ให้กำเนิดเสียงไพเราะของดนตรี ผู้สร้างลีลาและจังหวะระบำอันงดงาม และพระพรหมเป็นผู้สร้างศิลปะการแสดง (กฤติกา คำพิทักษ์, 2555) นาฏศิลป์อินเดียจึงมีความผูกพันกับความเชื่อและศรัทธาในศาสนาฮินดู ส่งผลให้การแสดงนาฏศิลป์สะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องทางศาสนาและพิธีกรรมตั้งแต่อดีต

และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามนาฏศิลป์ของอินเดียก็มาถึงยุคที่เสื่อมโทรมด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะในช่วงที่อินเดียตกอยู่ภายใต้การเป็นอาณานิคมของอังกฤษ ส่งผลให้นักวิทยาศาสตร์เหล่านี้ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงทางด้านนาฏศิลป์ การละคร วัฒนธรรม เพราะถูกตะวันตกเข้ามาผสมผสาน ทำให้นาฏศิลป์ที่เป็นแบบฉบับในราชสำนักขาดการดูแลรักษา (True ปริญญา, 2014) แต่ต่อมาเมื่ออินเดียเป็นเอกราช จึงได้มีการฟื้นฟูนาฏศิลป์ประจำชาติขึ้นมาใหม่อีกครั้ง

ดังนั้นจึงเป็นที่น่าศึกษาว่ามีอะไรบางอย่างที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงผ่านทางศาสนาของอินเดียผ่านการถ่ายทอดทางนาฏศิลป์อันทรงคุณค่านี้ ซึ่งจากการที่ผู้ศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก Banaras Hindu University เมืองพาราณสี ประเทศอินเดีย และเรียนนาฏศิลป์อินเดียเป็นเวลา 3 ปี รวมระยะเวลา 5 ปี จากการศึกษาทำให้ทราบว่าในประเทศอินเดียมีการแบ่งนาฏศิลป์แบบดั้งเดิมออกเป็น 7 แบบ และต่อมามีการเพิ่มเติมนอีก 1 แบบ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลทางวิกิพีเดีย (Wikipedia, 2019) และ Raghuvanshi (2004) ฉะนั้นผู้ศึกษาจึงได้กำหนดหลักเกณฑ์เป็น 8 แบบ ตามที่ได้รับข้อมูลดังกล่าวซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยการศึกษาจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์อินเดียเพื่อให้ทราบถึงที่มา การนับถือศาสนา ระบบชนชั้น ก่อนจะอธิบายถึงนาฏศิลป์ประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในบทความนี้ต่อไป

■ ประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์อินเดีย

1. ชาติพันธุ์อินเดียดั้งเดิม

อินเดียเป็นประเทศที่มีอารยธรรมอันเก่าแก่และด้วยความที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ จึงเป็นประเทศหนึ่งที่มีความหลากหลาย ทั้งด้านสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ วิถีชีวิต ศาสนา ภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และพิธีกรรม ล้วนมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งคนอินเดียมีหลายเผ่า หลายเชื้อชาติ โดยเชื่อกันว่า ชาวพื้นเมืองดั้งเดิมของอินเดียนั้น สืบเชื้อสายมาจากดราวิเดียน (Dravidian) ซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองที่มีรูปร่างเล็ก เตี้ย จมูกแบน ผิวดำ หรือที่คนไทยส่วนใหญ่รู้จักในชื่อ “แขกอินเดียภารตะ” (Bharata) โดยมีภาษาที่นิยมใช้กัน คือ ภาษาทมิฬ ภาษาเตลugu ภาษามาลยาฬัม และภาษากันนาดา มักจะเรียกดินแดนของตนเองว่า ภารตวรรษ (Bharatavarsa) แปลว่า ที่อยู่ของชาวภารตะ และเชื่อว่าตนเป็นผู้สืบเชื้อสายมาจากพระพรต (Bharata) ผู้เป็นกษัตริย์ต้นวงศ์เคารพ (Kaurava) และปาณฑพ (Pandava) ในมหากาพย์ภารตะ (Mahabharata) แต่คนทั่วไปจะเรียก

ดินแดนนี้ว่า อินเดีย มาจากคำว่า ลินดู (Indus, Sindhu) ซึ่งเป็นชื่อแม่น้ำที่ยาวที่สุดในทวีปเอเชีย และเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่เติมไปด้วยแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลก และจากการขุดค้นทางโบราณคดี พบว่า ศูนย์กลางความเจริญอยู่ที่เมืองโมเฮน-โจดาโร (Mohenjo Daro) และเมืองฮารัปปา (Harappa) ในเขตลุ่มแม่น้ำสินธุ เป็นอารยธรรมของชนเผ่าดราวิเดียน (Dravidian) ซึ่งเป็นคำที่ชาวอิหร่านใช้เรียกคนเชื้อสายดราวิเดียน (Dravidian) ซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองดั้งเดิม (สถานทูตไทยประจำอินเดีย, 2557)

ในเวลาต่อมาประมาณ 1,000 ปีก่อนพุทธกาล ชาวอินโดอารยัน (Indo-Aryan) อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในลุ่มแม่น้ำสินธุและเข้าครอบครองดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำสินธุ โดยตั้งที่มั่นอยู่ในมณฑลปัญจาบ (Panjab) แล้วขยายอำนาจไปถึงลุ่มแม่น้ำคงคาและขับไล่คนเชื้อสายดราวิเดียน (Dravidian) ลงไปทางใต้ของอินเดีย แต่บางส่วนไม่ยอมอพยพไปจึงต้องตกเป็นทาส ดังนั้น คำว่า ทาส จึงมาจากคำว่า ทราวิท หรือ ทราวิทะ (Dravida) ลักษณะของชาวอินโดอารยัน (Indo-Aryan) มีผิวขาว จมูกโด่ง รูปร่างสูงใหญ่ มักเรียกตนเองว่าฮินดูและนับถือศาสนาฮินดู อีกทั้งยังเป็นคำที่ใช้เรียกกลุ่มผสมระหว่างชาวอารยันกับชาวทมิฬว่า “ฮินดู” เช่นกัน (สถานทูตไทยประจำอินเดีย, 2557)

2. ศาสนาฮินดู (Hinduism)

เป็นศาสนาแบบพหุเทวนิยม (Polytheism) คือ นิยมนับถือเทวดาและเทพเจ้าหลายองค์ เทพเจ้าแต่ละองค์ในแต่ละยุคสมัย มีบทบาทและตำนานแตกต่างกันไป เช่น ทางตอนเหนือ นับถือพระศิวะ (Shiva) ซึ่งเป็นเทพแห่งภูเขาหิมาลัย (Himalaya) ทางตอนใต้ส่วนมากเป็นชาวประมงจะนับถือพระวิษณุ (Vishnu) ซึ่งเป็นเทพที่ให้ฝนและพายุ ส่วนกลุ่มที่อาศัยตามป่าและบนภูเขาจะนับถือพระอนิรุทธ (Aniruddha) ในตอนกลางจะนับถือพระพินเศ แต่โดยทั่วไปถือว่าชาวฮินดูจะเชื่อว่ามีเทพเจ้าสูงสุดที่ได้อวตารแยกร่างออกมาเป็น 3 องค์ เรียกว่า “ตรีมูรติ (Trimurati)” คือ พระพรหม (Brahma) เป็นผู้สร้างโลก พระวิษณุ (Vishnu) เป็นผู้ปกป้องและรักษาโลก และพระศิวะ (Shiva) เป็นผู้ทำลาย (Raghuvanshi, 2004)

อีกทั้งศาสนาฮินดูได้มีการพัฒนามาจากศาสนาพราหมณ์ จึงมักเรียกรวมกันว่า ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู (Brahmin-Hinduism) แต่ไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าใครเป็นศาสดา แต่มีพระเวท (Vedas) เป็นคัมภีร์บทสวดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความเชื่อของชาวอินโด-อารยัน โดยบันทึกด้วยภาษาสันสกฤต 4 เล่ม ได้แก่

1) ฤคเวท (Rigveda) เป็นคัมภีร์เล่มแรกในวรรณคดีพระเวท แต่งขึ้นเมื่อราว 3,000 ปีก่อนคริสตกาล เป็นตำราทางศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ใช้สำหรับสวดสรรเสริญเทพเจ้า

2) สามเวท (Samaveda) เป็นคัมภีร์พระเวทอันดับที่สอง ใช้สำหรับสวดประกอบพิธีกรรม

3) ยชุรเวท (Yajurveda) เป็นหนึ่งในสี่คัมภีร์พระเวทในศาสนาพราหมณ์อื่นว่าด้วยระเบียบวิธีในการประกอบพิธีบูชาและบวงสรวงต่าง ๆ

4) อาถรรพเวท (Atharvaveda) เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคาถาอาคมหรือเวทมนตร์ต่าง ๆ

3. ระบบวรรณะ

ระบบวรรณะ (Varna) ในอินเดียมีขึ้นมานานกว่า 2,000 ปี ตามหลักความเชื่อในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู โดยจำแนกกลุ่มคนในแต่ละวรรณะตามอาชีพในยุคก่อน จนกลายเป็นสืบทอดในวงศ์ตระกูลจนถึงปัจจุบัน โดยแบ่งออกเป็น 4 วรรณะ ดังนี้

1) พราหมณ์ (Brahmin) เป็นวรรณะสูงสุด มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องพิธีกรรมและศาสนกิจ

2) กษัตริย์ (Kshatriya) บุคคลที่จัดอยู่ในวรรณะกษัตริย์ ได้แก่ กษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ ขุนนาง ทหาร เป็นต้น โดยทำหน้าที่ดูแลปกครองบ้านเมืองให้อยู่ในความสงบเรียบร้อย

3) ไวศยะ (Vaishya) ได้แก่ เกษตรกร ค้าขาย บุคคลวรรณะนี้มักเป็นคหบดีและเศรษฐี

4) ศูทร (Sudras) ได้แก่ กรรมกร ลูกจ้าง และผู้ใช้แรงงานที่คอยรับใช้วรรณะอื่นในกิจการต่าง ๆ รวมถึงช่างฝีมือในการทำงานศิลปหัตถกรรม

อย่างไรก็ตามด้วยความแตกต่างเหล่านี้จึงทำให้นาฏศิลป์อินเดียแต่ละประเภทยังมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวตามคัมภีร์ภารตนาฏศาสตร์ เช่น นฤตยา (Nritta) จะเป็นการฟ้อนรำที่แสดงโดยลีลาท่าที่ เพื่อสร้างสรรค์ความงามบริสุทธิ์ของท่ารำ นฤตยา (Nritya) เป็นการฟ้อนรำที่ใช้ลีลาท่าที่เป็นเครื่องถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ความรู้สึก และนาฏยา (Natya) เป็นการฟ้อนรำที่ใช้ลีลาท่าที่เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของวรรณกรรม ซึ่งทั้ง 3 ประเภท ยังคงมีจุดประสงค์ของการแสดงร่วมกัน นั่นคือ เพื่อเป็นการสักการบูชาเทพเจ้าในศาสนาฮินดูไปจนถึงการแสดงเพื่อสร้างความบันเทิงแก่ผู้ชม โดยนาฏศิลป์ของอินเดียนั้นมีอยู่หลายแบบ โดยในบทความนี้จะเอ่ยถึงนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิม โดยมีรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

■ นาฏศิลป์อินเดีย

1. นาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิม

นาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิม (Classical Dance or Shastriya Nritya, Shastriya Nritya) เป็นภาษาสันสกฤตคำว่า ศาสตริยา (Shastriya) หมายถึง วิชาความรู้ และคำว่า ฤตยา (Nritya) หมายถึง การรำในงานประเพณีของอินเดีย และการแสดงนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิมนั้น จะมีที่มาจากการแสดงในวัดหรือทิวาสถาน โดยเป็นการแสดงเพื่อการสักการบูชา และได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน มีอยู่ 8 ประเภท ได้แก่ ภารตนาฏยัม (Bharatnatyam), กถัก (Kathak), กถกพิ (Kathakali), กุจิปุตตี (Kuchipudi), มณีปุรี (Manipuri), โมหีนีออตตัม (Mohiniattam), โอดิสซี (Odissi) และ ศาสตริยา (Sattriya) (Raghuvanshi, 2004)

การแสดงทั้งหมดนี้ มีพื้นฐานเหมือนกัน คือ มุทรา (Mudras) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ท่ามือ จะพบได้ตามเทวรูปในทิวาสถานในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และท่ามือในโยคะ (Yoga Hasta Mudras) ซึ่งจะเป็นช่วงก่อนที่พุทธศาสนาจะเกิดขึ้น (Eshwar, 2004) มีการนำสัญลักษณ์ท่ามือแบบมือเดียวและแบบสองมือ (Asamyuta and Samyuta hastas) มาเป็นภาษาของการแสดง เพื่อสร้างความบันเทิงให้กับเทพเจ้าและเทพธิดาต่าง ๆ โดยแสดงเป็นเรื่องราวตามตำนานต่าง ๆ และเพื่อความบันเทิงแก่ผู้ชม (Eshwar, 2004)

2. ภารตนาฏยัม (Bharatnatyam)

ภาพที่ 1 Assoc Prof Prem Chand Hombal and Mala (ที่มา: commons.wikimedia.org)

นาฏศิลป์อินเดีย ภารตนาฏยัม (ภาพที่ 1) เป็นหนึ่งในการเต้นรำคลาสสิกอินเดียที่นิยมมากในรัฐทมิฬนาฑูและรัฐกรณาฏกะ ซึ่งอยู่ทางใต้ของอินเดีย สืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลากว่า 2,000 ปี และเป็นที่ยืนยันว่า ท่ารำ 108 ท่าของพระศิวะ เป็นท่วงท่าที่เคลื่อนไหวแบบผสมผสานสัมพันธ์

กันทั้งมือและเท้า เป็นท่ารำที่ถูกบันทึกไว้ในตำรานาฏยศาสตร์ (Prahlad, 2004) ซึ่งเป็นตำราโบราณที่เก่าแก่ที่สุดของศิลปะการแสดงในอินเดียที่แต่งโดย ภารตมุนี ซึ่งเป็นนักปราชญ์ชาวอินเดีย

กล่าวกันว่า ภารตนาฏยัม ที่แสดงในสมัยโบราณนั้น จะแสดงโดย เทวทาสี (Devadasi) คำว่า เทวทาสีเป็นภาษาสันสกฤต หมายถึง ผู้รับใช้เทพพระเจ้า จะเป็นหญิงบริสุทธิ์ที่พ่อแม่นำมาถวายตัวที่วัด ทำหน้าที่คอยดูแลรับใช้เทพพระเจ้า และส่วนหนึ่งในหน้าที่นั้นคือ ร่ายรำเพื่อบูชาเทพพระเจ้าในวัดฮินดู (Prahlad, 2004)

การแสดงภารตนาฏยัม มี 3 รูปแบบ คือ

1) นฤตา (ริตตา-Nritta) เป็นการรำประกอบเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ โดยแสดงออกถึงลวดลายของท่าทาง เน้นการใช้มือและเท้าประกอบจังหวะ แต่ไม่ได้ถ่ายทอดทางอารมณ์เพื่อสื่อความหมาย

2) นฤตยา (ริตยา-Nritya) เป็นการรำประกอบการร้อง เหมือนการรำตีบท

3) นาฏยา (นาตยา-Natya) เป็นการแสดงละคร โดยมีการแสดงที่เป็นเรื่องราว มีการรำประกอบบทร้องและดนตรี

การแต่งหน้าการแสดงภารตนาฏยัมสำหรับผู้แสดงหญิง

การแต่งหน้าจะเป็นลักษณะการแต่งหน้าเข้มเหมือนการแต่งหน้ารำของไทย แต่จะมีความแตกต่างกัน คือ ผู้แสดงจะต้องเน้นตาที่เข้มและกรีดอายไลเนอร์ให้เป็นเส้นหนาและยาวไปจนถึงหางคิ้ว และจะไม่ติดขนตาปลอม ในส่วนของหน้าผากจำเป็นที่จะต้องติด บินดี (Bindi) คือ สติ๊กเกอร์ที่ใช้ติดหน้าผาก ตรงระหว่างหัวคิ้ว เพราะชาวอินเดียเชื่อว่าเป็นตำแหน่งที่ตั้งของภูมิปัญญาที่แฝงเร้นอยู่ของเรา ถือเป็นเครื่องหมายมงคล ซึ่งทรงของบินดี จะเป็นแบบวงกลม หรือแบบหยดน้ำก็ได้ แต่จำเป็นที่จะต้องมีและถือว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอย่างมากของ ภารตนาฏยัม (Prahlad, 2004)

การแต่งกายภารตนาฏยัมสำหรับผู้แสดงชาย

เครื่องแต่งกายของนักแสดงภารตนาฏยัมชายจะนุ่งโดตีด้วยผ้า (Dhoti) สวมสร้อยคอ เข็มขัด และสวมกระพรวนที่ขา (Ghungroos)

วงดนตรีและการขับร้องบรรเลงโดยวงดนตรี

คานาติก (Carnatic) เป็นวงดนตรีของอินเดียทางตอนใต้ รวมถึงกลองสองหน้า (Mridangam) ปี่ (Nadaswaram) ฉิ่ง (Nattuvangam) ชลู่ ไวโอลิน และวีนา (Veena) ขับร้องโดยใช้ภาษาทมิฬ เตลุกู กันนาดา และสันสกฤต (Prahlad, 2004)

3. กถัก (Kathak)

ภาพที่ 2 Sharmila Sharma and Rajendra Kumar Gangani (ที่มา: odisha360.com)

กถัก (ภาพที่ 2) เป็นหนึ่งในนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิม คำว่า “กถัก” (Kathak) มาจากคำว่า กัตตา (Katha) หมายถึง ศิลปะในการเล่าเรื่อง “The Art of storytelling” โดยเรื่องราวของ Kathak เริ่มขึ้นในสมัยโบราณโดยนักเล่านิทานชื่อ คาทากัส (Kathakas) ที่ท่องหรือร้องเพลงจากมหากาพย์มหาภารตะ และตำนานฮินดูประกอบการแสดง สืบทอดต่อกันมาผ่านจากรุ่นสู่รุ่นในศตวรรษที่ 13 (Narayan, 2004, pp. 11-26)

การแสดงมีส่วนคล้ายกับภารตนาฏยัม คือ แสดงเพื่อบูชาเทพเจ้าฮินดู นอกจากนี้ยังแสดงเพื่อสร้างความบันเทิงให้กับกะษัตริย์มุสลิมในราชวงศ์โมกุล โดยรูปแบบของการแสดงนั้นจะมีทั้ง นฤตา (ริตตา-Nritta) ที่เป็นการรำประกอบเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และนฤตยา (ริตยา-Nritya) ที่เป็นการรำประกอบการขับร้อง

การแต่งหน้าการแสดงกถักสำหรับผู้แสดงหญิง

รูปแบบการแต่งหน้าจะกรีดอายไลเนอร์และติดบินดีเหมือนภารตนาฏยัม แต่การแต่งกายจะมีความแตกต่างกันระหว่างฮินดูกับมุสลิม โดยการแต่งกายแบบฮินดูจะแบ่งเป็น 1) ใช้ผ้าที่ตัดจากสำหรับเป็นตัวเสื้อแขนสั้นและกระโปรงทรงบาน มีผ้าคาดบนไหล่ขวาแล้วปล่อยชายมาเก็บไว้ที่เอวและใส่กางเกงที่ใส่เข้ากับส้นเท้าอยู่ด้านหลัง

2) เป็นลักษณะเดรสกระโปรงทรงบานที่มีความยาวและกางเกงที่ใส่เข้ากับส้นเท้า หรือให้เข้ากับส้นเท้า โดยทั้ง 2 แบบนี้อาจมีผ้าโปร่งคลุมศีรษะด้วยก็ได้ตามความเหมาะสม ส่วนผู้แสดงหญิงที่เป็นมุสลิม จะใส่ชุดเหมือนแบบที่ 2 ของฮินดู แต่เสื้อจะเป็นแขนยาวและมีผ้าโปร่งคลุมศีรษะด้วย เครื่องประดับของผู้แสดงหญิงจะประกอบด้วย ตรีกะ ต่างหู บินดี เข็มขัด สร้อย แหวน กำไลข้อมือ และกระพรวนข้อเท้า (Narayan, 2004, pp. 81-83)

การแต่งกายกถกสำหรับผู้แสดงชาย

ชุดจะตัดด้วยผ้าไหม มี 2 แบบ คือ

1) แต่งแบบฮินดู ผู้แสดงอาจไม่สวมเสื้อ หรือถ้าสวมเสื้อ ลักษณะตัวเสื้อจะเป็นแขนยาว เสื้อตัวยาวต่ำกว่าสะโพก และผ้าด้านข้างทั้งสองข้าง ส่วนกางเกงจะนุ่งโจงกระเบนอินเดีย (Dhoti) มีผ้าคาดเอว

2) แต่งแบบมุสลิม เสื้อจะเป็นเสื้อคลุมหลวม ๆ ตัวยาว ใส่กางเกงผ้ายืดขาเดบ หรือทรงกระบอก และสวมเข็มขัดหรือผ้าคาดเอว เครื่องประดับของผู้แสดง ประกอบด้วยสร้อย เข็มขัดหรือผ้าคาดเอว และกระพรวนข้อเท้า (Narayan, 2004, pp. 84-86)

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงกถก

เป็นวงดนตรีฮินดูสถาน ได้แก่ กลอง (Tabla) กลอง (Pakhawaj or Mridang) ฮาโมนีเยม (Harmonium) ชลู่ย (Bansuri) เครื่องสี (Dilruba) เครื่องสี (Sarangi) เครื่องดีด (Sarod) เครื่องดีด (Sitar) และเครื่องดีด (Tanpura) ขับร้องโดยใช้ภาษา ฮินดี อูรดู และสันสกฤต (Narayan, 2004, pp. 73-80)

4. กถกพิ (Kathakali)

ภาพที่ 3 Kalamandalam Gopi and Marggi Vijayakumar
(ที่มา: nirmalcity.com)

กถกพิ (ภาพที่ 3) เป็นศิลปะการแสดงนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิมของชาวฮินดูที่ใช้ภาษามาลายาลัม และเป็นการแสดงที่ได้รับความนิยมมากจากรัฐเกรละ (Kerala) ซึ่งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของอินเดีย คำว่า กถกพิ คือ “Story-Play” หมายถึง การแสดงที่ดำเนินเป็นเรื่องราว สิ่งที่น่าสนใจในการแสดงกถกพิ คือเป็นการแสดงของผู้แสดงชายล้วน และมีลักษณะการแต่งหน้าที่โดดเด่นเหมือน

สวมใส่หน้ากากที่มีสีสันสดใส โดยเรื่องราวที่แสดงเป็นเรื่องรามายณะ มหาภารตะ ตำนานและมหากาพย์ฮินดูอื่น ๆ นอกจากนี้ลักษณะการแสดงกถกพิยังคล้ายกับการแสดง กูตียัตตัม (Kutiyattam) กฤษณะอัตตัม (Krishnaattam) กะลาริปายัตตู (Kalaripayattu) อีกด้วย (Balakrishnan, 2004, p. 11)

การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายสำหรับผู้แสดงชาย

การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายของการแสดงกถกพิแสดงถึงความแข็งแกร่งของผู้ชาย ได้รับอิทธิพลมาจากการแต่งหน้าและแต่งกายแนวมาลาเยและทิเบต โดยเฉพาะการแต่งหน้าที่มีลักษณะโดดเด่นคล้ายกับใส่หน้ากาก มีความประณีต บรรจง และใช้เวลานาน ซึ่งตัวละครแต่ละตัวจะมีรูปแบบการแต่งหน้าแตกต่างกันออกเป็น 5 แบบ ได้แก่

1) แบบ Pacha คือ การแต่งหน้าตัวเอก พระราม หรือ พระวิษณุ (สีเขียว)

2) แบบ Kathi คือ การแต่งหน้าทศกัณฐ์ (พื้นหน้าสีเขียว) พื้นหน้าสีเขียวและมีลูกกลม ๆ สีขาวที่ปลายจมูกและระหว่างคิ้ว

3) แบบ Thadi คือ การแต่งหน้าแบบมีเครา โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ เคราสีขาว ได้แก่ ลิง เคราสีแดง ได้แก่ ตัวละครที่โหดร้าย และเคราสีดำ ได้แก่ นายพราน

4) แบบ Minukku คือ การแต่งหน้าผู้แสดงที่เป็นตัวผู้หญิง หรือนักบวช (พื้นหน้าสีเหลือง)

5) แบบ Kari คือ การแต่งหน้าปีศาจหรือแม่มด (พื้นหน้าสีดำ)

ชื่อตัวแสดงในเรื่องรามายณะของอินเดียนั้นก็แตกต่างกับชื่อตัวแสดงในเรื่องรามเกียรติ์ของไทย เช่น พระราม คือ ราม หรือ ศรีราม พระลักษมณ์ คือ ลักษมณ์ นางสีดา คือ สีดา และหนุมาน คือ หนุมาน (Balakrishnan, 2004, p. 41)

การแต่งกายกถกพิ

จะแต่งตามแบบของการแต่งหน้า เช่น แต่งหน้าแบบ Pacha สวมแจ็กเก็ตสีม่วงสีน้ำเงินหรือสีเหลือง แต่งหน้าแบบ Thadi เหลือง เคราแดง สวมแจ็กเก็ตสีแดงและเคราขาว สวมแจ็กเก็ตสีเขียว ในขณะที่ผ้าพันคอที่แขวนอยู่ทั้งสองข้างจะเป็นไปตามรูปแบบสีที่กำหนดโดยการแต่งหน้า ครึ่งล่างของเครื่องแต่งกายของนักแสดง จะใส่กระโปรงแบบส้มสีขาว ส่วนตัวละคร Minukku ใช้กระโปรงที่ถักอย่างหนาและหมวกที่มีขนาดใหญ่ (Balakrishnan, 2004, pp. 81-86)

วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงกถกพิ

เป็นเครื่องตีประกอบจังหวะ ได้แก่ กลอง (Maddalam) กลอง (Chenda) และกลอง (Ldokka) (Balakrishnan, 2004, pp. 73-80) การขับร้องผู้แสดงจะต้องร้องเพลงโดย

ใช้ภาษามาลายาลัมเพื่อดำเนินเรื่อง

5. กุจิปุดี (Kuchipudi)

ภาพที่ 4 Shri. Raja and Smt. Radha Reddy
(ที่มา: nirmalcity.com)

เป็นหนึ่งในการแสดงนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิม มีต้นกำเนิดจากหมู่บ้านกุจิปุดี ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวฮินดูวรรณะพราหมณ์อยู่ในรัฐอานธรประเทศ (Andhra Pradesh) ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศอินเดีย และถูกแพร่หลายให้เป็นที่รู้จักมากขึ้นในศตวรรษที่ 17 โดยพราหมณ์และโยคี เป็นการแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวกับมหากาพย์มหาภารตะ เรื่องราวของเทพเจ้า ตำนาน นิทานปรัมปรา ในภาษาฮินดี และภาษาสันสกฤตโบราณ ตามหลักในการแสดงในตำรานาฏยศาสตร์ (Raja & Radha, 2004, pp. 11-16)

การแสดงกุจิปุดีแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มผู้แสดง คือ

- 1) Nattuva melamu คือ การแสดงกุจิปุดีที่ผู้แสดงชายล้วน
- 2) Nattuvamelam คือ การแสดงกุจิปุดีที่ผู้แสดงหญิงล้วน โดยแบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภทการแสดง คือ แสดงในราชสำนักและแสดงในวัด

ท่ารำของการแสดงกุจิปุดีมีความคล้ายคลึงกับการตนาฏยัม แต่จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อยและการแสดงอาจมีการใช้อุปกรณ์ เช่น การรำในลักษณะการยืนเหยียบขอบถาดด้วยเท้าทั้งสองข้าง การแต่งหน้าและเครื่องแต่งกายของการแสดงกุจิปุดี (Raja & Radha, 2004, p. 27)

การแต่งกายกุจิปุดีสำหรับผู้แสดงหญิง

เครื่องแต่งกายของผู้แสดงหญิงมีลักษณะคล้ายกับการตนาฏยัม แต่มีความแตกต่างกันตรงเครื่องประดับที่ผม

การแต่งกายกุจิปุดีสำหรับผู้แสดงชาย

ผู้แสดงจะนุ่งผ้าโจงกระเบนแบบอินเดีย (Dhoti) แต่จับด้านหน้าปล่อยชายยาวแค่ข้างเดียว (Raja & Radha, 2004, pp. 75-84)

วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง

บรรเลงโดยวงดนตรี คานาติก (Carnatic) เป็นวงดนตรีของอินเดียทางตอนใต้ รวมถึงกลองสองหน้า (mridangam) ปี่ (Nadaswaram) ฉิ่ง (Nattuvangam) ซอ ไวโอลินและวีนา (Veena) ขับร้องโดยใช้ภาษาเตลุกู (Raja & Radha, 2004, p. 85)

6. มณีปุรี (Manipuri)

ภาพที่ 5 Elam Endira Devi
(ที่มา: wikividly.com)

มณีปุรีหรือเรียกอีกชื่อหนึ่งที่ว่า เจกอย (Jagoi) เป็นหนึ่งในนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิมที่มีต้นกำเนิดในรัฐมณีปุระ (Manipur) เป็นการแสดงเกี่ยวกับวิถีและการดำรงชีวิตของคนที่ย้ายถิ่นในรัฐมณีปุระ การแสดงเกี่ยวกับเทพเจ้าในศาสนาฮินดู การแสดงที่แสดงถึงเรื่องราวความรักระหว่างพระราธา (Radha) ซึ่งเป็นปางหนึ่งของพระลักษมีกับพระกฤษณะ (Krishna) ที่พบในหนังสือเล่มที่สิบของ Bhagavata Purana และการแสดงเรื่องราวของเทพเจ้าประจำท้องถิ่น

รากของการแสดงมณีปุรีเป็นการแสดงหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากตำนานนาฏยศาสตร์ที่หลอมรวมกับวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านของคนในท้องถิ่น และยังมีเชื่อตามตำนานว่าคนพื้นเมืองในหุบเขามณีปุระเป็นผู้เชี่ยวชาญการรำที่เคารพนับถือในฐานะคนจรยุทธ์ (Gandharvas) ในมหากาพย์ชาวฮินดู (รามายณะและมหาภารตะ) (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, pp. 11-34)

รูปแบบการแสดงมณีปุรีมี 2 แบบ คือ

- 1) การแสดงของผู้ชาย เรียกว่า Tandva เป็นการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วและมีพลังในแบบผู้ชาย
 - 2) การแสดงของผู้หญิง เรียกว่า Lasya เป็นการแสดงท่าทางการเคลื่อนไหวที่อ่อนช้อยแต่สง่างามของผู้หญิง
- การแต่งกายของการแสดงมณีปุรีสำหรับผู้แสดงหญิง ผู้แสดงหญิงจะแต่งตัวเหมือนเจ้าสาวแบบรัฐมณีปุระ

และจะนุ่งกระโปรงส้อมทรงกระบอกที่เรียกว่า Kumil Skirt ซึ่งปักด้วยทองคำและกระจกเงินชิ้นเล็ก ๆ หรือวัสดุตกแต่งอื่น ๆ ที่หาได้จากธรรมชาติ หรือนุ่งผ้าขึ้นตามความเหมาะสมของชุดการแสดง (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, p. 67)

การแต่งกายของการแสดงมณีปุรีสำหรับผู้แสดงชาย ผู้แสดงชายแต่งตัวนุ่งโจงกระเบนแบบอินเดีย (Dhoti เรียกอีกอย่างว่า Dhotra หรือ Dhora) ที่เป็นผ้าสักหลาดสีสดใส ผู้แสดงเป็นตัวละครพระกฤษณะจะสวมขนนกยูงที่ด้านหลังของมงกุฎ (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, pp. 73-77)

วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง

Kartal หรือ Manjira, กลอง (Manipuri Mridang) หรือกลอง (Pung) และเครื่องดนตรีทั่วไปอื่น ๆ ได้แก่ ออร์แกน ซอ (Pena) ชลู่ย (Bansuri) สังข์ (Shankh) และ ซอ (Esraj) ขับร้องโดยใช้ ภาษาสันสกฤต (Sanskrit) ภาษามิไต (Meitei) ภาษอัสสัม (Assam) ภาษาตรีปุระ (Tripura) ภาษาบังกลาเทศ (Bangladesh) และภาษาทิเบตปนกับภาษาพม่า (Tibeto-Burman) (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, pp. 79-86)

7. โมหินีออตัม (Mohiniattam)

ภาพที่ 6 Dr.Sunanda Nair
(ที่มา: FB: DrSunanda Nair)

โมหินีออตัม เป็นนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิมในศตวรรษที่ 16 และ 17 ที่ได้รับความนิยมมากจากรัฐเกรละ (Kerala) ได้ชื่อมาจากคำว่า โมหินี เป็นชื่อปางหนึ่งของพระวิษณุที่อวตารเป็นสตรี รากของการแสดงโมหินีออตัมก็เป็นอีกหนึ่งการแสดงที่ได้รับอิทธิพลจากตำนานนาฏยศาสตร์และการแสดงก็กล่าวถึงความงดงามและท่วงท่าที่อ่อนช้อยตามรูปแบบของ Lasya หมายถึง บริบทของตำนานฮินดูอธิบายถึงการรำโดยเทพปราวตี (Parvati) โดยแสดงออกถึง

ความสุขและเต็มไปด้วยความสวยและลีลาที่สง่างาม เพื่อตอบสนองพลังในการรำ Tandava ของพระศิวะ (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, pp. 11-34)

เครื่องแต่งกายของการแสดงโมหินีออตัม

เป็นชุดที่ตัดเย็บด้วยสำหรีสีขาหรือสีครีมปักด้วยผ้าสีทองหรือสีทองเจือแบบทรงผม ทรงผมมีเอกลักษณ์โดยการมวยผมใหญ่ไว้ข้างซ้ายแล้วล้อมด้วยดอกไม้สีขาว (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, pp. 73-78)

วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง

บรรเลงโดยวงดนตรี คานาติก (Carnatic) เป็นวงดนตรีของอินเดียทางตอนใต้ ขับร้องโดยใช้ภาษามาลายาลัม (Malayalam) และภาษาสันสกฤตลูกผสมเรียกว่า Manipravalam (Bharati & Vijayalakshmi, 2004, pp. 79-86)

8. โอดิสซี (Odissi)

ภาพที่ 7 Ms.Sujata Mohapatra
(ที่มา: flickr.com)

โอดิสซี เป็นอีกหนึ่งในแปดรูปแบบของนาฏศิลป์อินเดียแบบดั้งเดิมในแถบรัฐโอริสสา (Odisha) มีต้นกำเนิดในวัดฮินดูและสถานที่สำคัญทางโบราณคดีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาฮินดู ศาสนาเชน และศาสนาพุทธ ตามประวัติเป็นการแสดงโดยผู้หญิง เป็นอีกหนึ่งการแสดงที่มีความเกี่ยวข้องกับตำรานาฏยศาสตร์ 108 กระณะ และแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวกับมหากาพย์มหาภารตะ เรื่องราวของเทพเจ้า โดยเฉพาะพระวิษณุ ตำนาน นิตานปรีมปรา ในภาษาฮินดีและภาษาสันสกฤตโบราณ ตามหลักในการแสดงในตำรานาฏยศาสตร์ โดยรูปแบบของการแสดงนั้นจะมีทั้ง นฤตา (ริตตา-Nritta) ที่เป็นการรำประกอบเครื่องดนตรีประกอบจังหวะและนฤตยา (ริตยา-Nritya) ที่เป็นการรำประกอบการขับร้อง (Lowen,

2004, pp. 11-14)

เครื่องแต่งกายของการแสดงโอดิสซี

ผู้แสดงหญิงจะใส่ชุดที่ตัดเย็บจากสำหรับที่ทอด้วยมือสีสดใสมีลวดลายแบบโอริสสา มีการตัดเย็บช่วงล่างที่สวมใส่สบายสะดวกต่อการรำ มีรูปแบบใกล้เคียงกับการแสดงชุดอื่นๆ ของทางอินเดียได้แต่มีความแตกต่างตรงเครื่องประดับผม ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ส่วนผู้แสดงชายจะนุ่งโจงกระเบนอินเดีย (Dhoti) ที่มีลักษณะเหมือนนักแสดงผู้หญิง (Lowen, 2004, pp. 65-72)

วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงโอดิสซี

กลอง (Pakhawaj) ขลุ่ย (Bansuri) เครื่องดีด (Tanpura) เครื่องประกอบจังหวะ (Manjira) เครื่องดีด (Sitar) หรืออาจใช้วงดนตรี ฮินดูสถาน (Hindustani) หรือ คานาติก (Carnatic) ขับร้องโดยใช้ภาษาโอเดีย (Odia) และภาษาสันสกฤต (Sanskrit) (Lowen, 2004, pp. 91-96)

9. ศาสตร์ยา (Sattriya)

ภาพที่ 8 Ramkrishna Talukdar and Krishnakshi Kashyap
(ที่มา: flickr.com)

ศาสตร์ยาเป็นการแสดงที่มีถิ่นกำเนิดในรัฐทางตะวันออกเฉียงของรัฐอัสสัม (Assam) เป็นการแสดงอีกประเภทหนึ่งที่เกิดในวัดวิษณุ (Vaishnava temple) เพื่อใช้บูชาเทพเจ้าผ่านการแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับ พระกฤษณะ (Krishna) และ พระราธา (Radha) ซึ่งเป็นปางหนึ่งของพระลักษมี และเรื่องเกี่ยวกับพระนารายณ์อวตารเป็นปางต่างๆ เช่น อวตารเป็นพระรามคู่กับนางสีดา และการแสดงเกี่ยวกับตัวแสดงอื่นๆ ที่มีท่าทางการแสดงแตกต่างกันออกไปตามบทบาท โดยรูปแบบของการแสดงนั้นจะมีทั้ง นฤตา ที่เป็นการรำประกอบเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ และนฤตยา (จิตยา-Nritya) ที่เป็นการรำประกอบการขับร้องด้วย (Singh, 2004)

เครื่องแต่งกายของการแสดงศาสตร์ยา

ผู้แสดงหญิงจะใส่ชุดประกอบด้วย guri และ chadar

ผ้าคาดเอวที่เรียกว่า kanchi หรือ kingkini ส่วนผู้แสดงชายจะใส่ชุดประกอบด้วย dhoti และ chadar ผ้าคาดเอวที่เรียกว่า kanchi หรือ kingkini เช่นกัน ส่วนเครื่องประดับทั้งชายและหญิงจะสวมเครื่องประดับแบบศิลปะท้องถิ่นของชาวอัสสัม (Singh, 2004)

วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดง

กลอง (Khol) ขลุ่ย (Bahi) ไวโอลิน เครื่องดีด (Tanpura) เครื่องกำกับทำนอง (Harmonium) และ สังข์ (Shankha) ขับร้องโดยใช้ ภาษาสันสกฤต (Sanskrit) ภาษาอัสสัมมีส (Assamese) และภาษาฮินดี (Hindi) (Singh, 2004)

■ อภิปรายและสรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า นาฏศิลป์อินเดียเป็นแหล่งกำเนิดนาฏศิลป์เอเชียเกือบทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นศรีลังกา พม่า กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น ล้วนแตกกันสาขามาจากแม่แบบเดียวกัน คือ นาฏศิลป์อินเดีย ทั้งนี้เพราะตามประวัติศาสตร์ของการเผยแพร่อารยธรรมอินเดีย มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการทางศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย แต่สิ่งที่ฝังรากไว้อย่างลึกซึ้งก็คือ ศาสนาและแนวความคิด รสนิยมทางศิลปะ เมื่อรับไว้แล้วก็ได้ผสมผสานให้กลมกลืนกับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ผลที่ปรากฏก็คือ ลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นในแต่ละประเทศ (Paploi, 2011) เช่น ละครโน้ชของญี่ปุ่น โขนของไทย นาฏศิลป์อินโดนีเซีย การแสดงเรื่องราวมายณะและมหาภารตะของพม่า ซึ่งทั้งหมดได้รากฐานของความคิดและรูปแบบพื้นฐานมาจากการแสดงกถกพิ (Kathakali) ของอินเดีย จึงอาจกล่าวได้ว่าในความต่างต่างนั้นมีลักษณะร่วมที่เห็นได้จากลีลาการแสดง เนื้อหา จุดประสงค์ของการแสดงสอดแทรกไว้อยู่ ส่งผลให้ละครเอเชียมีความเป็นเอกภาพ และที่เป็นเช่นนี้เพราะมีรากฐานมาจากนาฏศิลป์ของอินเดีย

นอกจากนี้จากการศึกษาพบว่า การที่นาฏศิลป์ของอินเดียมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับศาสนาฮินดูอย่างแยกกันไม่ได้ เนื่องมาจากในตำรานาฏเวทบันทึกเรื่องราวไว้ว่า โลกได้พังจังหวะเสียงดนตรีเป็นครั้งแรก เมื่อพระคิเวทรงใช้ไม้ตีกลองพร้อมกับทรงเคลื่อนกายไปตามจังหวะเสียงกลองนั้น ซึ่งเป็นโอกาสเดียวกับที่พิภพจักวาลได้อุบัติขึ้น ความเชื่อในเรื่องนี้จึงเป็นที่มาของประเพณีการสร้างเวทีละคร ซึ่งจะต้องมีหลังคาปิดคลุมครอบผู้แสดง พร้อมมีเสาปักธงเป็นหลักเขตเพื่อป้องกันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ห้ามผู้ใดรบกวนขณะที่มีการแสดง นอกจากนี้ยังเน้นถึงพิธีกรรมบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์บนเวที ซึ่งจะกระทำก่อนการแสดงทุกครั้ง ประกอบกับความเชื่อว่า คัมภีร์ภารตะนาฏยศาสตร์ (Bhrata Natayasastra)

เป็นคัมภีร์โบราณว่าด้วยทฤษฎีและศิลปะการฟ้อนรำและการละครอินเดีย มีนักปราชญ์ชาวภารตะหรือภารตมุนี (Bhrata Muni) ซึ่งชาวอินเดียเชื่อว่าเขาเป็นผู้ได้รับพระราชทานศาสตร์แห่งนาฏลีลาทั้งหลายทั้งปวงจากพระพรหมและพระศิวะ จึงสามารถอธิบายได้ว่า ทำไมชาวอินเดียจึงยกย่องพระศิวะเป็น “นาฏราชา” ทั้งนี้ เพราะตามความเชื่อโบราณกล่าวว่า พระศิวะผู้ให้กำเนิดเสียงไพเราะของดนตรีและผู้สร้างลีลาและจังหวะระบำงดงามนั่นเอง (Paploi, 2011)

ด้วยเหตุนี้ในการแสดงนาฏศิลป์ดั้งเดิมทั้ง 8 แบบ ได้แก่ ภารตนาฏยัม (Bharatnatyam) กถัก (Kathak) กถากพิ (Kathakali) กุจีปุดี (Kuchipudi) มณีปุรี (Manipuri) โมหินีอัทตัม (Mohiniattam) โอดิสซี (Odissi) และ ศาสตริยา (Sattriya) จึงประกอบด้วยเสียงดนตรีและระบำเสมอ เพราะนอกจากจะเน้นความงาม ความสนุกสนาน และความไพเราะของคีตศิลป์ตลอดจนนาฏศิลป์ประกอบกันแล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้ในการแสดงแต่ละประเภทยังคือ ความเชื่อทางศาสนา ความศรัทธาการบูชาบวงสรวงเทพเจ้าผ่านท่ารำรำต่าง ๆ ที่ผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างเหมาะสมพอดี

■ เอกสารอ้างอิง

กฤติกา คำพิทักษ์. (2555). *นาฏศิลป์อินเดีย*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/327091>

สถานทูตไทยประจำอินเดีย. (2557, กันยายน 1). *นาคาแลนด์... ไม่ใช่ดินแดนของพญานาค (1)*. สืบค้นจาก <http://newdelhi.thaiembassy.org/th/2014/09/นาคาแลนด์-ไม่ใช่ดินแดน-2/>

Balakrishnan, S. P. V. (2004). *Dances of India (kathakali)*. New Delhi: Wisdom Tree.

Bharati, S., & Vijayalakshmi. (2004). *Dances of India (Mohiniyattam)*. New Delhi: Wisdom Tree.

Eshwar, J. (2004). *Bharatanatyam*. New Delhi: DRPC (India).

Lowen, S. (2004). *Dances of India (Odissi)*. New Delhi: Wisdom Tree.

Narayan, S. (2004). *Dances of India (Kathak)*. New Delhi: Wisdom Tree.

Paploi. (2011). *นาฏศิลป์อินเดียภารตนาฏศาสตร์*. สืบค้นจาก <http://smilepot.blogspot.com/>

Prahlad, P. (2004). *Dances of India (Bharatanatyam)*. New Delhi: Wisdom Tree.

Raghuvanshi, A. (2004). *Bharatnatyam*. New Delhi: Wisdom Tree.

Raja, R., & Radha, R. (2004). *Dances of India (Kuchipudi)*. New Delhi: Wisdom Tree.

Singh, R. K. S. (2004). *Dances of India (Manipuri)*. New Delhi: Wisdom Tree.

True ปลุณปัญญา. (2014). *จุดเด่นของนาฏศิลป์อินเดีย*. สืบค้นจาก <http://www.trueplookpanya.com/new/asktrueplookpanya/questiondetail/7434>

Wikipedia. (2019). *ประเทศอินเดีย*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/ประเทศอินเดีย>